

PRAVNI MONITORING MEDIJSKE SCENE U SRBIJI

Izveštaj za Maj 2011

SADRŽAJ:

I	SLOBODA IZRAŽAVANJA	3
II	MONITORING IMPLEMENTACIJE POSTOJEĆIH ZAKONA	9
III	MONITORING PROCESA USVAJANJA NOVIH ZAKONA	12
IV	MONITORING RADA REGULATORNIH TELA, DRŽAVNIH ORGANA I KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA.....	12
	REGULATORNA TELA.....	12
	DRŽAVNI ORGANI	14
	KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA.....	15
V	PROCES DIGITALIZACIJE.....	16
VI	PROCES PRIVATIZACIJE.....	17
VII	ZAKLJUČAK.....	19

I SLOBODA IZRAŽAVANJA

U periodu na koji se ovaj monitoring izveštaj odnosi, zabeleženo je više slučajeva koji ukazuju na moguće povrede slobode izražavanja.

1. Pretnje i pritisci

1.1. Redakcija „Vranjskih“ novina opljačkana je tokom noći 4. maja, a iz prostorija u samom centru Vranja ukradeno je sedam laptop kompjutera i dva fotoaparata, izjavio je zamenik glavnog i odgovornog urednika tog nedeljnika, Nikola Lazić. „Ovo je četvrta provala od kada postoje ‘Vranjske’, a to je za 16 godina i prvi put da je iz redakcije nešto odneto. Do sada smo samo zaticali premetačinu i polomljena stakla“, kazao je Lazić u izjavi agenciji „Beta“. „U ukradenim kompjuterima smo imali svašta, ne bih sada da spekulišem, pošto policija vrši istragu“, dodao je Lazić. Vukašin Obradović, glavni urednik „Vranjskih“, inače predsednik NUNS-a, za „Politiku“ kaže da policija do sada nije rešila nijednu provalu u prostorije ovih novina, mada se redakcija od policijske stanice nalazi na manje od 500 metara, a od zgrade suda nema ni 50 metara. „Sreća u nesreći je da lopovi nisu odneli glavni stacionarni kompjuter u kojem nam se nalazi veoma važna arhiva. Šteta koja je pričinjena je velika, jer smo praktično ostali bez opreme za rad. Očekujem da će policija pronaći vinovnike i vratiti nam opremu“, kaže Obradović.

Zakonom o javnom informisanju propisano je da je javno informisanje slobodno i u interesu javnosti, te da niko ne sme, ni na posredan način, da ograničava slobodu javnog informisanja, nijednim načinom podesnim da ograniči slobodan protok ideja, informacija i mišljenja, kao i da niko ne sme da vrši bilo kakav pritisak na javno glasilo i njegovo osoblje, kao ni uticaj podesan da ih omete u obavljanju posla. U konkretnom slučaju, uzimajući u obzir pretnje kojima je nedeljnik „Vranjske“ gotovo kontinuirano bio izložen, kao i da ovo nije prva provala u prostorije ovih novina, te da istrage nijedne od ranijih provala nisu dovele do izvođenja odgovornih pred lice pravde, osnovano se sumnja da se u konkretnom slučaju zapravo ne radi o običnoj provalnoj krađi. Iza pljačke opreme mogao bi da stoji, kako pokušaj zastrašivanja redakcije i novinara ovog nedeljnika i pritisak na njih, tako i pokušaj da se otkrije o kojim temama nedeljnik priprema naredne tekstove, kao i, što je potencijalno još opasnije, ko su izvori informacija o kojima su „Vranjske“ pisale.

1.2. Posle pisanja „Blica“ o nameštanju tendera, za ograđivanje više seoskih fudbalskih igrališta, firmi odbornika Demokratske stranke Srbije u skupštini opštine Aleksandrovac,

predsednik skupštine opštine, Tomiša Savković, zabranio je 4. maja dopisniku „Blica“, Gvozdenu Zdraviću, ulazak u salu u kojoj se održavala sednica. Šefovi odborničkih grupa Socijalističke partije Srbije i Demokratske stranke pozvali su sa skupštinske govornice Savkovića da promeni svoju odluku i omogući svim novinarima nesmetan rad u interesu informisanja građana, ali je Savković ostao nepopustljiv.

Organi lokalne samouprave, shodno Zakonu o javnom informisanju, imaju obavezu da informacije o svome radu učine dostupnim za javnost i to pod jednakim uslovima za sve novinare i sva javna glasila. Zabrana jednom novinaru da prati rad skupštine opštine, a iz razloga njegovog ranijeg pisanja o stvari o kojoj javnost svakako ima opravdani interes da zna, budući da se radilo o trošenju budžetskog novca, nesumnjivo predstavlja grubu povredu prava na slobodu javnog informisanja.

1.3. Novinarka „Kurira“, Ivona Palada, koja je u petom mesecu trudnoće, i fotoreporter Damir Dervišagić, fizički su napadnuti 11. maja u beogradskom naselju Ledine. Novinarka i fotoreporter proveravali su informaciju dobijenu od izvora, shodno kojoj je vest iz intervjuu u magazinu „Story“, u kome je popularna pevačica Ana Nikolić tvrdila da brine o detetu koje su roditelji, nakon zemljotresa u Japanu, preko prijatelja njenog brata sklonili u Srbiju i ostavili njoj na čuvanje, zapravo izmišljena zarad pevačicinog publiciteta. Izvor je tvrdio da je dečak u naručju pevačice, čija je slika objavljena u medijima, zapravo sin kineskog para, koji sa roditeljima živi u Beogradu u iznajmljenom stanu u naselju Ledine. Novinarka tvrdi da je dečaka, koji liči na onog sa slike objavljene u novinama, videla na adresi koju joj je izvor dao. Ona takođe tvrdi da je žena koja im je otvorila vrata, odbila da potvrdi priču koju su dobili od izvora, ali da su informaciju potvrdile komšije. Kada su novinarka i fotoreporter krenuli nazad u redakciju, prišao joj je pedesetdvođodišnji muškarac, počeo da viče na nju, preti tužbom i batinama, istrgao joj je dokumenta iz ruke i zamahnuo da je udari. Sam udarac je osujetio fotoreporter, koji se isprečio između napadača i novinarke, a ubrzo je intervenisala i policijska patrola.

Zakonom o javnom informisanju propisano je da niko ne sme da vrši bilo kakav fizički ili drugi pritisak na javno glasilo i njegovo osoblje, kao ni uticaj podesan da ih omete u obavljanju posla. Novinarska udruženja su najoštrije osudila napad. „Nadamo se da bar u ovom slučaju, kada je jasno ko je napadač, kako je do napada došlo i kako su pretnje upućene, reformisano srpsko pravosuđe neće naći olakšavajuće okolnosti i da će poslati poruku da će se praksi nekažnjavanja i simboličnog kažnjavanja napada na novinare konačno stati na put“, naglašava se u saopštenju UNS-a. NUNS je u saopštenju naveo da je

najozbiljnije zabrinut zbog učestalih nasrtaja na novinare i ocenio da je to posledica „neobjašnjivo blagih sankcija prema nasilnicima“.

1.4. Bečejska policija podnela je zahtev za pokretanje prekršajnog postupka protiv četvorice meštana Bačkog Petrovog Sela, koji se terete da su u Gradskom pozorištu u Bečeju zadali više udaraca novinaru „Mađar soa“, Čabi Segiju (Szögi Csaba) i naneli mu lake telesne povrede. Za to delo osumnjičeni su Gabor Z. (23), Tamaš E. (19), Atila S. (23) i jedan maloletnik, navedeno je u saopštenju. Podsetimo Čaba Segi napadnut je i pretučen 15. aprila. Sam Segi, napad je doveo u vezu sa serijom omalovažavajućih napisa o vojvođanskom novinarstvu, objavljenih krajem februara na jednom ekstremno desničarskom internet portalu na mađarskom jeziku, budući da su prilikom incidenta, napadači citirali jednu od rečenica koja je tu bila objavljena.

Iz saopštenja bečejske policije ne vidi se izvršenje kog konkretnog prekršaja se četvorici okrivljenih stavlja na teret. Mediji su, međutim, preneli da su ova lica Čabi Segiju nanela lake telesne povrede, što ukazuje i na moguću krivičnu odgovornost, bilo za same lake telesne povrede, za koje se goni po privatnoj tužbi, bilo za kvalifikovani oblik nasilničkog ponašanja. Kvalifikovanim oblikom nasilničkog ponašanja zakon smatra zlostavljanje ili nasilje kojim se značajnije ugrožava spokojstvo građana ili teže remeti javni red i mir, ako je izvršeno u grupi, ili se pri izvršenju oštećenom nanese laka telesna povreda ili dođe do njegovog teškog ponižavanja. Ako imamo u vidu da je najviša zaprećena kazna za prekršaj 60 dana zatvora, a za kvalifikovani oblik nasilničkog ponašanja zaprećena kazna zatvora od 6 meseci do pet godina, uočava se da se i u ovom slučaju napada na novinara, i pre samog pokretanja postupka, bez navođenja jasnih razloga i argumenata koji su policiju naveli na takvu odluku, od više različitih postupaka koji su mogli biti inicirani, bira upravo onaj koji podrazumeva najblažu kaznu.

1.5. Funkcioner Partije za demokratsko delovanje (PDD), Agim Zeka Isljami, fizički je napao vlasnika lokalne Radio-televizije „Spektri“, Nedžata Beljuljija, u Bujanovcu, saopštila je ta televizija 14. maja. Isljami, koji je šef kancelarije PDD i koordinator lokalnog Odbora za ljudska prava, napao je Beljuljija u petak uveče u jednom restoranu brze hrane u Bujanovcu, navodi se u saopštenju i dodaje da je o napadu obaveštena policija u Bujanovcu koja je odmah izvršila uviđaj. U saopštenju se navodi da je povod za napad na Beljuljija najverovatnije komentar, emitovan dva dana pre, pod nazivom „Nema prestanka skandalima opštinskog rukovodstva u Bujanovcu“. RTV „Spektri“ tvrdi da je u komentaru razgolicećen način na koji je načelnik lokalne samouprave, Faruš Isljami, inače visoki funkcioner PDD, uz pomoć predsednika opštine Bujanovac, Šaipa Kamberija, zloupotrebom službenog položaja

zaposlio svoju suprugu. Agim Zeka Isljami, napadač na vlasnika RTV „Spektri“, Nedžata Beljuljija, je rođeni brat načelnika lokalne samouprave, Faruša Isljamija.

Zakonom o javnom informisanju propisano je da niko ne sme da vrši bilo kakav fizički pritisak na javno glasilu i njegovo osoblje, podesan da ih omete u obavljanju posla. Podsećamo da se nakon izmena Krivičnog zakonika iz 2009. godine, u Srbiji zanimanja od značaja za javno informisanje smatraju poslovima od javnog značaja, te da su za jedan broj krivičnih dela izvršenih prema takvim licima, predviđene strože kazne za slučaj da je izvršenje dela u vezi sa medijskim poslom kojim se ova lica bave. Nažalost, odluke sudova kojima se napadi na novinare, urednike i vlasnike medija po pravilu izuzetno blago sankcionišu, ne deluju destimulativno na napadače, te ovakvih napada ima sve više.

1.6. „Politika“, u broju od 19. maja 2011. godine, piše da je advokat Zoran Ateljević pismom upozorio novinare i vlasnike medija da će podizati građanske tužbe za naknadu štete protiv osnivača medija, kao i privatne krivične tužbe protiv odgovornih u medijima, ako nastave da pišu o njegovom klijentu, Milu Đuraškoviću, vlasniku „Nibens grupe“, koji je osumnjičen da je sa sedmoricom saradnika ošteti kruševačko preduzeće „FAM“ za 32 miliona evra. Pozivajući se na član 504 v Zakonika o krivičnom postupku, advokat navodi da učesnici u postupku ne mogu odavati detalje iz istražnog postupka, i upozorava novinare da se „ovi podaci mogu objavljivati samo na osnovu pismenog odobrenja nadležnog javnog tužioca, odnosno istražnog sudije“. Ateljević smatra da se u medijskoj kampanji na najgrublji način iznose neistine koje štete časti i ugledu Mila Đuraškovića, a sa druge strane, da se iznose činjenice koje predstavljaju službenu tajnu, sa pozivanjem na „izvore“ bliske policiji i istrazi.

Član 504v Zakonika o krivičnom postupku propisuje da podaci o pretkrivičnom i istražnom postupku za krivična dela iz člana 504a Zakonika (reč je o krivičnim delima organizovanog kriminala, korupcije i drugim izuzetno teškim krivičnim delima), predstavljaju službenu tajnu, koju ne mogu odavati, niti službena lica, niti drugi učesnici postupka kojima takvi podaci postanu dostupni. Zakonikom je dalje predviđeno da se ovi podaci mogu objaviti samo na osnovu pismenog odobrenja nadležnog javnog tužioca, odnosno istražnog sudije. Ako se uzme u obzir da do objavljivanja podataka o pretkrivičnom i istražnom postupku koji predstavljaju službenu tajnu i ne može doći osim ukoliko ih neki od učesnika u takvom postupku prethodno ne oda, čini se da Ateljevićevo obraćanje novinarima, a da prethodno nije utvrđeno ni da li je došlo do odavanja službene tajne, predstavlja pretnju. Poseban problem predstavlja činjenica da sama odredba Zakonika o krivičnom postupku nije dovoljno precizna, te da ona već i sama po sebi može dovesti do autocenzure i izbegavanja

objavljivanja analitičkih tekstova koji bi se bavili organizovanim kriminalom, korupcijom i drugim izuzetno teškim krivičnim delima.

2. Sudski postupci

2.1. Trojica napadača na snimatelja RTV B92 Boška Brankovića, osuđeni su u prvostepenom postupku 9. maja pred Prvim osnovnim sudom u Beogradu na kazne kućnog zatvora i uslovne kazne. Okrivljeni Milan Savatović osuđen je na deset meseci kućnog zatvora, Stevan Milićević na šest meseci zatvora uslovno na tri godine, a Nikola Lazović na četiri meseca zatvora uslovno na tri godine. Veće Prvog osnovnog suda u Beogradu kojim je predsedavala sudija Ana Trifunović, našlo je da su optuženi krivi, jer su 24. jula 2008. godine, tokom protesta zbog hapšenja Radovana Karadžića, fizički napali Brankovića, i to tako što je Savatović prvi šutnuo Brankovića, a Milićević i Lazović su stavili kapuljače i s drugim demonstrantima nastavili fizički napad i šutiranje. Branković je tada pretučen i zadobio je tešku telesnu povredu, odnosno prelom kolena. Mediji su prenosili da je direktan povod napada na Brankovića, bilo to što je prethodno kamerom zabeležio napad na svog kolegu, fotoreportera Foneta. Asocijacija nezavisnih elektronskih medija (ANEM) je u svom saopštenju izrazila zaprepašćenje povodom ishoda sudskog postupka protiv napadača na Boška Brankovića. ANEM u saopštenju navodi da izrečene kazne nalazi neprimereno blagim, ne samo u odnosu na težinu povrede koju je Boško Branković pretpreo, već i u odnosu na stepen ugrožavanja slobode izražavanja i medijskih sloboda koji ovakav napad na novinare i snimatelje na radnom zadatku predstavlja. Neadekvatne kazne napadačima na novinare i druge medijske profesionalce, koje su u Srbiji postale pre pravilo nego izuzetak, predstavljaju ozbiljno opterećenje za slobodu izražavanja, i umesto poruke napadačima da je nasilje nad novinarima, snimateljima i reporterima neprihvatljivo, postaju poruka medijima da je o nekim stvarima bolje ne izveštavati, navodi se u saopštenju. Nezavisno udruženje novinara Srbije (NUNS) uputilo je otvoreno pismo javnosti u kojem izražava nezadovoljstvo zbog kazne koju su napadači dobili. „Strah od nasilnika i razumevanje, pa i opravdavanje nasilja kao nužnog dela našeg društvenog života, dostiglo je nepodnošljive razmere“, navodi se u pismu. Republičko javno tužilaštvo saopštilo je da će učiniti sve u okviru svojih zakonskih ovlašćenja da se ispravi nepravda učinjena Bošku Brankoviću presudom Prvog osnovnog suda u Beogradu. Tužilaštvo je najavilo da će uložiti žalbu na odluku o visini kazne i zahtevati oštrije kažnjavanje. Ocena tužilaštva je da se ovakvim kaznama ne postiže svrha kažnjavanja i da se šalje loša poruka koja ohrabruje nasilnike i izaziva nesigurnost građana. U saopštenju se takođe ukazuje da je sud pokazao različitu pravnu praksu u sličnim situacijama, jer je napadača na narodnog poslanika Velimira Ilića osudio na dve godine zatvora, a huligana koji je teško povredio kamermana TV B92, nagradio.

Savatović, Milićević i Lazović osuđeni su po optužnici za krivično delo učestvovanje u grupi koja izvrši krivično delo iz člana 349. Krivičnog zakonika Republike Srbije. Navedenim članom predviđeno je da se licu koje učestvuje u grupi koja zajedničkim delovanjem nekome nanese tešku telesnu povredu, može izreći kazna u rasponu od tri meseca do pet godina, a kolovodi takve grupe, zatvor od jedne do osam godina. Kazna kućnog zatvora je mogućnost predviđena Krivičnim zakonikom, kojim je predviđeno da se kazna zatvora izrečena u trajanju do jedne godine, može izvršiti na taj način što osuđeni ne sme napuštati prostorije u kojima stanuje, osim u slučajevima propisanim zakonom koji uređuje izvršenje krivičnih sankcija. Odredbe Krivičnog zakonika koje se odnose na odmeravanje kazne, predviđaju da će sud odmeriti kaznu u granicama koje su zakonom propisane za konkretno delo, imajući u vidu svrhu kažnjavanja i uzimajući u obzir sve okolnosti koje utiču da kazna bude manja ili veća (olakšavajuće i otežavajuće okolnosti), a naročito: stepen krivice, pobude iz kojih je delo učinjeno, jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra, okolnosti pod kojima je delo učinjeno, raniji život učinioca, njegove lične prilike, njegovo držanje posle učinjenog krivičnog dela, a naročito njegov odnos prema žrtvi krivičnog dela, kao i druge okolnosti koje se odnose na ličnost učinioca. Koje je od navedenih okolnosti sud imao u vidu kada je donosio odluku u ovako drastičnom slučaju napada na kamermana na profesionalnom zadatku, ostaje da se vidi iz detaljnog pisanog obrazloženja presude koja tek treba da bude napisana i dostavljena strankama. Do tada, ne preostaje nam drugo nego da se složimo sa iznetim ocenama, između ostalog i Republičkog javnog tužilaštva, da se ovakvim kaznama ne postiže svrha kažnjavanja i da se šalje loša poruka koja ohrabruje nasilnike.

2.2. Apelacioni sud u Beogradu ukinuo je prvostepenu presudu kojom su Miloš Mladenović i Danilo Žuža osuđeni na po tri meseca zatvora zbog napada na novinara nedeljnika "Vreme", Teofila Pančića i naložio novo suđenje, saopštio je danas taj sud. Taj sud je ukinuo prvostepenu presudu Prvog osnovnog suda zbog bitnih povreda krivičnog postupka, jer su u toj presudi izostali razlozi „o odlučnim činjenicama i odgovarajuće objašnjenje u pogledu okolnosti koje su od značaja za krivičnu sankciju“. Po oceni Apelacionog suda, Prvi osnovni sud u Beogradu nije tokom postupka pouzdano zaključio da su Mladenović i Žuža znali da napadaju novinara Teofila Pančića, niti da li je motiv njihovog napada na Teofila Pančića njegovo svojstvo novinara i neslaganje sa sadržinom njegovih tekstova, zbog čega se prvostepena presuda nije mogla ispitati u delu odluke o izrečenoj kazni. Teofil Pančić izjavio je da je Apelacioni sud u Beogradu ukinuo „lošu presudu“, ali da mu nije jasan motiv za njeno ukidanje, prenosi „Danas“. „Još mi nije jasno da li je Apelacioni sud video problem sa presudom koji vidim ja, a to je da prvostepena presuda apsolutno nije uzimala u obzir moje novinarsko svojstvo, nego je zapravo 'kupila' priču napadača da su me oni napali potpuno slučajno. Za mene nije sporno ukidanje presude kao takvo, ali je sporan

motiv, dakle, da li je motiv da se utvrdi prava istina, ili je motiv da se čak i tako slaba presuda dodatno obesnaži“, rekao je Pančić.

Podsetimo, Mladenović i Žuža su 24. jula 2010. godine, oko 23 sata, u Zemunu, u autobusu javnog prevoza, po prethodnom dogovoru, napali Pančića i udarali ga šipkom i rukama. Prvi osnovni sud u Beogradu osudio ih je 21. septembra 2010. godine na po tri meseca zatvora za nasilničko ponašanje. Izrečena im je i mera zabrane prilaska Pančiću na udaljenost bližu od 100 metara. Krivični zakonik nasilničko ponašanje definiše kao značajnije ugrožavanje spokojstva građana ili teže remećenje javnog reda i mira grubim vređanjem ili zlostavljanjem drugog, vršenjem nasilja prema drugom, izazivanjem tuče ili drskim ili bezobzirnim ponašanjem, i za isto propisuje kaznu do tri godine zatvora. Ukoliko pri nasilničkom ponašanju nekom licu bude nanesena laka telesna povreda, što se u konkretnom slučaju jeste dogodilo, Krivični zakonik kao sankciju propisuje zatvor u rasponu od šest meseci do pet godina. Presuda Mladenoviću i Žuži, kojom su bili kažnjeni ispod zakonskog minimuma, bila je, kao i presuda napadačima na Boška Brankovića, žestoko kritikovana u javnosti kao neadekvatna. Odluka Apelacionog suda, da se takva prvostepena presuda ukine, daje priliku da se u ponovljenom postupku kazna drugačije odmeri. Praksa srpskih sudova u čitavom nizu slučajeva u kojima su odlučivali o napadima na medije i novinare, ne daje, nažalost, mnogo razloga za optimizam.

II MONITORING IMPLEMENTACIJE POSTOJEĆIH ZAKONA

1. Zakon o javnom informisanju

Ustavni sud Srbije proglasio je, na sednici održanoj 5. maja, neustavnim odredbe Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju koje ovlašćuju nadležnog ministra da bliže uređuje način vođenja registra javnih glasila, odnosno određuju rokove za donošenje tog propisa i za podnošenje prijave za upis u Registar. Ustavni sud našao je da Zakon o javnom informisanju uopšte ne sadrži odredbe kojima se uređuje postupak upisa u Registar javnih glasila i način vođenja ovog Registra, te da stoga ovlašćenje dato resornom ministru, po svojoj suštini, izlazi izvan okvira ustavne nadležnosti izvršne vlasti i predstavlja ovlašćenje za samostalno uređivanje, kako načina vođenja Registra javnih glasila, tako i samog postupka upisa u Registar. Zato je Ustavni sud ocenio da osporene odredbe Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju nisu saglasne sa ustavnim načelom podele vlasti i ustavnim položajem državne uprave kao dela izvršne vlasti. Sud je takođe ocenio da je

uređivanje načina vođenja Registra javnih glasila u neposrednoj vezi sa ostvarivanjem ustavom zajemčene slobode medija, pošto od načina na koji su ova pitanja uređena bitno zavisi ostvarivanje ustavne garancije da se novine i druga sredstva javnog obaveštavanja osnivaju slobodno, bez odobrenja. Sud je, imajući u vidu da se, saglasno Ustavu, način ostvarivanja zajemčenih prava i sloboda može propisati samo zakonom, ocenio da je sporna odredba i u tom smislu nesaglasna Ustavu.

Podsetimo, Ustavni sud je na svojoj sednici, održanoj 22. jula 2010. godine, doneo odluku, objavljenu u Službenom glasniku br. 89/2010 kojom je utvrđeno da su neustavne odredbe Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju iz 2009. godine, kojima je pravo na osnivanje javnih glasila ograničeno samo na domaća pravna lica, kao i odredbe kojima je javni tužilac obavezan da pokreće postupak za privredni prestup i traži izricanje mere privremene obustave delatnosti izdavanja javnog glasila, u slučaju izdavanja glasila koje nije upisano u Registar. Istom odlukom bilo je utvrđeno da su neustavne i drakonske kaznene odredbe u milionskim iznosima. Novom odlukom Ustavnog suda, utvrđeno je da su neustavne i odredbe Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju koje se odnose na način vođenja Registra javnih glasila, odnosno kojima se ministar nadležan za poslove javnog informisanja ovlašćuje da bliže uredi način vođenja registra javnih glasila, odnosno da donese propis u tom smislu. Sve ovo praktično znači da od Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju iz 2009. godine, koji je do krajnjih granica zaoštrio odnose između medijskog sektora i vlasti i odražavao apsolutno nepoverenje koje je između njih postojalo, ali ukazao i na spremnost vlasti da u svom obračunu sa medijima, zanemari i zgazi i osnovna ljudska prava i elementarne demokratske principe, dve godine kasnije nije ostalo gotovo ništa. Ovo jeste pobeda i ljudskih prava, posebno prava na slobodu izražavanja i elementarnih demokratskih principa, ali ne i razlog za slavlje. Dve godine nakon usvajanja zloglasnog Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju, problem nedostatka kapaciteta i zakonodavca i nadležnih ministarstava da na celishodan i društveno prihvatljiv način regulišu bitne društvene odnose u medijskoj sferi, nije ništa manji nego što je bio 2009. godine. Upravo to je ono što nas i danas ostavlja zabrinutim za medijske slobode u Srbiji.

2. Zakon o radiodifuziji

Narodna skupština Republike Srbije, na Trećoj sednici Prvog redovnog zasedanja u 2011. godini, održanoj 5. maja 2011. godine, donela je odluku o izboru tri člana Saveta Republičke radiodifuzne agencije, na predlog svog Odbora za kulturu i informisanje. Izabrani su Miloš Rajković, Slobodan Veljković i Božidar Nikolić. Nikolić je rođen 1942, diplomirani je direktor

fotografije, a za svojih 36 godina rada na RTS-u snimio je oko 50 TV drama, više dokumentarnih emisija i TV šou programa. Rajković je rođen 1960, ekonomista je i diplomirani menadžer, a po zanimanju novinar. Veljković je rođen 1950, diplomirani je pravnik, a od maja 2009. godine je urednik u Radio-televiziji Vojvodine.

Zakonom o radiodifuziji predviđeno je da je Skupština trebalo da donese odluku o izboru novih članova Saveta pre isteka mandata ranijih članova. U ovom slučaju, prethodnoj trojici članova Saveta Republičke radiodifuzne agencije, izabраниh na predlog Odbora za kulturu i informisanje, Nenadu Cekiću, Aleksandru Vasiću i Vladimiru Cvetkoviću, mandat je istekao još 17. februara. Na ovaj način, Skupština je praktično ostavila Republičku radiodifuznu agenciju sa Svetom u nepotpunom sazivu, gotovo tri meseca. Ovo je kreiralo situaciju u kojoj je Svet Republičke radiodifuzne agencije funkcionisao na granici kvoruma za odlučivanje, odnosno čak i za samo donošenje odluka, za koje Zakon o radiodifuziji i Statut Republičke radiodifuzne agencije predviđaju kvalifikovanu većinu. Podsećamo, Zakonom o radiodifuziji predviđeno je da predsednik Skupštine upućuje javni poziv za podnošenje predloga liste kandidata za člana Saveta najkasnije šest meseci pre isteka mandata ranijeg člana Saveta. Ovlašćeni predlagači dužni su da najkasnije u roku od dva meseca od dana upućivanja javnog poziva dostave Skupštini predlog liste kandidata za upražnjena mesta. U praksi se, međutim dešava, da ovo Skupštini nije dovoljno da donese odluku o izboru članova, što dovodi u pitanje funkcionisanje regulatornog tela.

3. Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja

Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, Rodoljub Šabić, je u pismima upućenim predsednicima Udruženja novinara Srbije (UNS), Nezavisnog udruženja novinara Srbije (NUNS) i Nezavisnog društva novinara Vojvodine (NDNV), povodom 3. maja - Svetskog dana slobode medija, ukazao da se novinari i mediji sve više pozivaju na prava iz Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja i stavljaju ga u funkciju informisanja najšire javnosti. „To je bez sumnje dobro“, izjavio je Šabić, „ali nije dobro što, bez obzira na napredak, problema još uvek ima mnogo. Zato je krajnje vreme da se ozbiljno aktiviraju mehanizmi odgovornosti za kršenje zakona.“ Šabić nalazi da proklamovani principi javnosti rada vlasti obavezuju vlast da javnosti pruži mnogo više informacija na najpogodniji način, proaktivno, javnim prezentovanjem raspoloživih baza podataka i na Internetu. Postojećim nivoom elektronske komunikacije naše vlasti i javnosti, po Šabiću, ne možemo biti zadovoljni i tu se stvari moraju mnogo brže menjati. Takođe, po mišljenju Poverenika, u srpskom društvu evidentno je prisustvo različitih faktičkih mehanizama implicitne cenzure.

III MONITORING PROCESA USVAJANJA NOVIH ZAKONA

U periodu na koji se ovaj izveštaj odnosi, Narodna skupština Republike Srbije nije usvajala propise od značaja za medijski sektor, odnosno sa implikacijama na njega.

IV MONITORING RADA REGULATORNIH TELA, DRŽAVNIH ORGANA I KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

REGULATORNA TELA

1. REPUBLIČKA RADIODIFUZNA AGENCIJA (RRA)

U periodu na koji se ovaj izveštaj odnosi, Savet Republičke radiodifuzne agencije odžao je dve redovne sednice, posle dužeg perioda po prvi put u punom sastavu, budući da su sednicama prisustvovali i trojica novih članova izabranih 5. maja 2011. godine. Na prvoj sednici, Savet je dao saglasnost za izmene Statuta Radio-televizije Vojvodine, u delu koji se odnosi na konkursne uslove koji se traže od kandidata za funkciju generalnog direktora, što je u okvirima njegove nadležnosti, u skladu sa odredbom člana 89. Zakona o radiodifuziji. Sednici su prisustvovali i novoizabrani članovi Upravnog odbora RTS-a koji su Savet RRA upoznali sa svojim viđenjem stanja u radiodifuziji. Na narednoj sednici usvojen je revizorski izveštaj Republičke radiodifuzne agencije za 2010. godinu kao i izveštaj o realizaciji Finansijskog plana RRA za 2010. godinu. Ovi izveštaji nisu, međutim, javno objavljeni, tako da ih za sada ne možemo komentarisati. Podsećamo da je Zakonom o radiodifuziji predviđeno da Agencija objavljuje finansijski plan, kao i obračune prihoda i rashoda Agencije. Obračuni prihoda i rashoda objavljuju se, po Zakonu, najkasnije tri meseca po završetku finansijske godine.

Na sednici Saveta održanoj 18. maja, izrečena je mera opomene Radio Fokusu, zbog kršenja odredbi iz Zakona o radiodifuziji koje se tiču suzbijanja govora mržnje, kao i odredbi koje ne dopuštaju političko reklamiranje izvan predizborne kampanje, a takođe i odredbi Kodeksa ponašanja emitera koje se odnose na zabranu programskog favorizovanja ili izrazite diskriminacije legalnih političkih partija, odnosno na obavezu suzbijanja uvredljivog govora. Rešenje kojim je mera određena, i dalje nije objavljeno na internet prezentaciji Agencije. Radio Fokus je radio sa nacionalnim pokrivanjem koji je često pominjan u javnosti kao neprihvatljiv primer stanice koja se u svom programu nekritično i potpuno stavila u funkciju jedne političke stranke, konkretno Srpske napredne stranke. Ovakav program dostigao je svoju kulminaciju tokom događaja koji su usledili po protestu Srpske napredne stranke i još

nekoliko opozicionih stranaka, organizovanom 16. aprila 2011. godine, te štajka gladu i žeđu lidera SNS, Tomislava Nikolića, koji je nakon tog protesta usledio. Imajući navedeno u vidu, i pored toga što samo obrazloženje izrečene mere nije objavljeno, ona je više nego razumljiva, te bi se eventualno samo mogla kritikovati kao blaga.

2. REPUBLIČKA AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE (RATEL)

Republička agencija za elektronske komunikacije pokrenula je 24. maja javne konsultacije o nacrtima rešenja o određivanju operatora sa značajnom tržišnom snagom na relevantnim tržištima podložnim prethodnoj regulaciji. Podsetimo, jedno od ovih tržišta je i tržište distribucije medijskih sadržaja, a u nacrtu jedne od odluka koja je predmet javne rasprave, kablovski operator SBB određuje se za operatora sa značajnom tržišnom snagom na maloprodajnom tržištu distribucije medijskih sadržaja. Nacrtom rešenja se SBB-u određuju obaveze objavljivanja određenih podataka, nediskriminatornog postupanja, računovodstvenog razdvajanja i kontrole cena i primene troškovnog računovodstva.

Zakonom o elektronskim komunikacijama predviđeno je, radi obezbeđivanja razvoja konkurencije na tržištu, da se operatorima sa značajnom tržišnom snagom određuju posebni uslovi pod kojima obavljaju delatnost elektronskih komunikacija. Operator ima značajnu tržišnu snagu na relevantnom tržištu, ako sam ili zajedno sa drugim operatorima ima dominantan položaj, odnosno položaj koji mu omogućava da se u značajnoj meri ponaša nezavisno od konkurenata, svojih pretplatnika i konačno, potrošača. Zakon predviđa da, kada RATEL, na osnovu prethodno sprovedene analize tržišta, utvrdi nepostojanje delotvorne konkurencije na relevantnom tržištu, rešenjem određuje operatora koji na tom tržištu ima značajnu tržišnu snagu, i tim rešenjem operatoru utvrđuje određene obaveze, odnosno uslove pod kojima će obavljati delatnost. Obaveze koje mogu biti utvrđene, propisane su zakonom. Ukoliko nacrt rešenja koji se odnosi na SBB bude bio usvojen u predloženom tekstu, SBB bi imao obavezu objavljivanja određenih podataka, što bi se prevashodno odnosilo na računovodstvene podatke, standardnu maloprodajnu ponudu. SBB bi takođe imao obavezu nediskriminatornog postupanja u uporedivim okolnostima, kao i odvojenog računovodstvenog praćenja poslovnih aktivnosti koje se odnose na uslugu distribucije medijskih sadržaja, u odnosu na druge svoje poslovne aktivnosti. Na posletku, SBB bi snosio teret dokazivanja da cene njegovih maloprodajnih usluga distribucije medijskih sadržaja proizlaze iz troškova, a RATEL bi imao pravo da naloži prilagođavanje tih cena, ako bi našao da nisu troškovno zasnovane. Ovakva odluka, ukoliko bi bila doneta, zamenila bi ranije postojeću RATELOvu odluku, kojom su SBB-ove cene pod režimom kontrole još od februara 2007. godine. Istom odlukom iz 2007. godine, SBB je takođe obavezan i na knjigovodstveno

razdvajanje prihoda i troškova, tako da nacrt odluke i u tom smilu ne predstavlja novinu. U praksi se pokazalo da je većina manjih operatora svojim cenama pratila odobrene cene SBB-a. Hoće li novo rešenje doprineti rešenju problema na koga su mediji posebno ukazivali, a da SBB istu uslugu distribucije medijskih sadržaja različitim medijima pruža pod različitim uslovima, ostaje da se vidi.

DRŽAVNI ORGANI

3. MINISTARSTVO KULTURE, INFORMISANJA I INFORMACIONOG DRUŠTVA

Ministarstvo kulture, informisanja i informacionog društva saopštilo je 16.5.2011. godine da je na osnovu Protokola kojeg je zaključilo sa šest medijskih udruženja (NUNS, ANEM, UNS, NDNV, Asocijacija medija i Lokal pres) formirana stručna radna grupa koja će izraditi i predložiti Ministarstvu do 1. juna 2011. godine Nacrt strategije razvoja sistema javnog informisanja u Republici Srbiji do 2016. godine, sa akcionim planom za njeno sprovođenje. Radna grupa ima sedam članova, od kojih su tri člana predložili NUNS, ANEM, UNS, NDNV i Lokal pres, a po dva člana, Asocijacija medija i samo Ministarstvo. Podsetimo, Protokol o saradnji kojim su precizirani koraci za izradu Nacrta strategija razvoja sistema javnog informisanja u Republici Srbiji do 2016. godine potpisan je 18. aprila.

Dragana Milićević Milutinović, državna sekretarka Ministarstva kulture, u intervjuu za dnevni list „Danas“, objavljenom 26.05.2011. godine, potvrdila je da će Nacrt medijske strategije biti gotov do juna, a da bi pred Vladom mogao da se nađe već sredinom jula. Nakon toga, prema njenim rečima, od Vlade zavisi kada će Medijsku strategiju staviti na dnevni red i odlučivati o njenom usvajanju. Državna sekretarka nije komentarisala sadržaj budućeg Nacrta medijske strategije, ali je rekla da lično smatra neizvodljivim formiranje 15 regionalnih javnih servisa na način na koji je to bilo predviđeno Medijskom studijom na čijoj su izradi radili eksperti koje je angažovala Evropska komisija. „Moje lično mišljenje je da je to neizvodljivo, jer se postavlja pitanje kako finansirati 15 javnih servisa, pored dva već postojeća. Nemoguće je finansirati ih iz pretplate zato što javni servis nema realizaciju naplate koja je zadovoljavajuća i adekvatna, tako da je oduzimanje sredstava od javnog servisa isključeno. S druge strane, postavlja se i pitanje kako u tim regionima uskratiti pravo građana da se informišu o suštinski značajnim pitanjima za te lokalne zajednice. Nadam se da će radna grupa imati kvalitetan predlog, a da ćemo kroz javnu raspravu doći do relativno pravednog rešenja“, rekla je Milićević Milutinović.

4. KOMISIJA ZA AUTORSKA I SRODNA PRAVA

Asocijacija nezavisnih elektronskih medija (ANEM), kao reprezentativno udruženje radiodifuznih emitera korisnika muzičkih autorskih dela, primila je početkom maja Zaključak kojim ju je Komisija za autorska i srodna prava pozvala da se pismeno izjasni na zahtev za davanje mišljenja o Predlogu tarife naknada čiji je podnosilac Sokoje – Organizacija muzičkih autora Srbije. Na ovaj način je gotovo punih godinu dana nakon što Sokoje i ANEM nisu uspeali da postignu sporazum o tarifi, i nakon što je Sokoje zatražio davanje mišljenja o svom Predlogu tarife naknada, postupak stigao u fazu u kojoj Komisija predlog tarife dostavlja reprezentativnom udruženju korisnika na izjašnjenje. Do ovolikog odlaganja došlo je, s jedne strane usled otezanja Vlade Republike Srbije s imenovanjem Komisije za autorska i srodna prava, ali i usled sporosti u radu same Komisije koja, iako konstituisana još krajem prošle godine, tek sada poziva reprezentativno udruženje korisnika da se izjasni o Predlogu tarife.

ANEM, međutim, uz predlog nije dobio obrazloženje Sokoje iz koga bi se videlo čime Sokoje pravda mišljenje da upravo predložena tarifa obezbeđuje iznos naknada koje će biti u srazmeri sa značajem koji za prihode korisnika ima iskorišćavanje predmeta zaštite sa Sokojevog repertoara; čime pravda predlogom tarife opredeljeni najniži iznos naknada za iskorišćavanje predmeta zaštite sa svog repertoara, kao ni na koji način je Sokoje, predlažući predmetnu tarifu, uzeo u obzir tarife kolektivnih organizacija država čiji je bruto društveni proizvod približne vrednosti bruto društvenom proizvodu Republike Srbije. Inače, procenat naknade opredeljen u Predlogu Sokoje kreće se u rasponu od 2,20% prihoda za televiziju i 2,50% prihoda za radio do 4,20% prihoda za televiziju i 4,50% prihoda za radio. Trenutno važeća tarifa kreće se u rasponu od 2,50% do 3,50% prihoda i za televiziju i za radio, te je predlog nove tarife zapravo nepovoljniji od važeće tarife. ANEM, u skladu sa Zakonom o autorskom i srodnim pravima ima rok od mesec dana da se izjasni po Sokojevom predlogu tarife.

KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

5. ORGANIZACIJA ZA KOLEKTIVNO OSTVARIVANJE PRAVA INTERPRETATORA (PI)

Organizacija za kolektivno ostvarivanje prava interpretatora – PI iz Beograda, jedna od tri organizacije sa dozvolom Zavoda za intelektualnu svojinu za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava (preostale dve su Organizacija proizvođača fonograma Srbije –

OFPS i Sokoj - Organizacija muzičkih autora Srbije), objavila je da je na redovnoj godišnjoj sednici skupštine međunarodne asocijacije interpretatorskih organizacija SCARP, dana 17. maja 2011 godine, u Vašingtonu, u Sjedinjenim Američkim Državama, primljena u ovu asocijaciju sa svojstvom pridruženog člana.

Članom 186. Zakona o autorskom i srodnim pravima, predviđeno je da organizacija za kolektivno ostvarivanje prava, na osnovu ugovora sa odgovarajućim inostranim organizacijama, obezbeđuje kolektivno ostvarivanje prava domaćih nosilaca u inostranstvu, kao i stranih nosilaca u Srbiji. Ovu obavezu organizacija je dužna da ispuni u roku od pet godina od dana sticanja prve dozvole za obavljanje delatnosti. Organizacija za kolektivno ostvarivanje prava interpretatora – PI, prvu dozvolu za rad dobila je na osnovu rešenja Zavoda za intelektualnu svojinu broj 6737/07-2 od 6.6.2007. godine, između ostalog i u odnosu na ostvarivanje prava na naknadu za emitovanje i reemitovanje interpretacije sa snimka izdatog na nosaču zvuka, javno saopštavanje interpretacije koja se emituje sa snimka izdatog na nosaču zvuka i javno saopštavanje interpretacije sa snimka izdatog na nosaču zvuka. Po informacijama koje su u ovom trenutku dostupne na Internet prezentaciji Organizacije za kolektivno ostvarivanje prava interpretatora – PI, ona je tokom četiri godine od sticanja prve dozvole za obavljanje delatnosti zaključila svega četiri bilateralna ugovora sa odgovarajućim inostranim organizacijama, i to sa organizacijama sa Kipra, iz Ruske Federacije, iz Kazahstana i Ukrajine. Kako je zapravo osnovni cilj sa kojim SCARP i jeste osnovan, razvoj i unapređivanje bilateralnih odnosa između kolektivnih organizacija za ostvarivanje prava interpretatora, to bi posledica članstva „PI“ u SCARP-u mogli biti i novi bilateralni ugovori. Članice SCARP-a su kolektivne organizacije iz Argentine, Austrije, Brazila, Bosne i Hercegovine, Kanade, Čilea, Hrvatske, Češke, Danske, Estonije, Francuske, Finske, Nemačke, Grčke, Mađarske, Islanda, Irske, Japana, Letonije, Litvanije, Malezije, Holandije, Norveške, Poljske, Portugala, Koreje, Rumunije, Slovačke, Slovenije, Španije, Švedske, Švajcarske, Turske, Ukrajine, Velike Britanije i Sjedinjenih Američkih Država. Iz kratke vesti objavljene na Internet prezentaciji Organizacije za kolektivno ostvarivanje prava interpretatora – PI ne vidi se zašto je organizacija primljena samo u pridruženo članstvo, kao ni kakve su razlike između punopravnog i pridruženog članstva.

V PROCES DIGITALIZACIJE

Srbija bi do 4. aprila 2012. godine trebalo da pređe na digitalno emitovanje televizijskog signala, izjavila je državna sekretarka za Digitalnu agendu, Jasna Matić. Ona je agenciji „Beta“ rekla da Srbija u tom poslu ima veliku podršku EU, kako savetodavnu, u formi

konzorcijuma koji vodi BBC, tako i kroz bespovratnu novčanu pomoć od preko 10 miliona evra za nabavku opreme za digitalno emitovanje televizijskog programa. Matićeva je rekla da bi bilo dobro da se u međuvremenu napravi plan kako će biti podeljene analogne frekvencije, koje će biti oslobođene nakon prelaska na digitalno emitovanje.

Podsetimo, rok za digitalizaciju televizijskog signala u Evropi je 17. jun 2015. godine, prema sporazumu GEO6, koji je Srbija potpisala 2006. godine u Ženevi. Međutim, svojom Strategijom za prelazak sa analognog na digitalno emitovanje radio i televizijskog programa u Republici Srbiji, a uzimajući u obzir i preporuku Evropske Komisije, COM (2005) 204, kojom je članicama Evropske Unije sugerisano da prekinu sa analognim emitovanjem i da potpuno pređu na digitalnu televiziju do početka 2012. godine, u želji da ne zaostaje isuviše za svojim susedima koji su već članice Evropske Unije, Srbija je za datum svog potpunog prelaska na digitalno zemaljsko emitovanje televizijskog programa odredila 4. april 2012. godine. Nažalost, i pored podrške EU o kojoj ranije ministarka za telekomunikacije i informaciono društvo, a sada državna sekretarka za Digitalnu agendu, Jasna Matić, govori, Srbija već isuviše kasni u implementaciji Akcionog plana uz Strategiju digitalizacije, tako da je u ovom trenutku gotovo potpuno izvesno da do 4. aprila 2012. godine Srbija neće potpuno preći na digitalno zemaljsko emitovanje televizijskog programa. Što pre i Ministarstvo kulture, informisanja i informacionog društva to i prizna i odredi rokove za ovaj proces koji će biti i održivi, ali koji će istovremeno i jače obavezivati sve relevantne subjekte u ovom projektu, izgledi da Srbija na kraju ipak pređe na digitalno zemaljsko emitovanje, biće bolji.

VI PROCES PRIVATIZACIJE

Posle tri neuspele aukcije, na kojima nije bilo kupaca, Agencija za privatizaciju zakazala je za 10. jun i četvrtu aukcijsku prodaju JP „Radio Pirot“, prenosi „Blic-Srbija“. Početna cena na ovoj aukciji je veća nego na prethodnim i iznosi 3,4 miliona dinara, minimum investicija je 1,1 milion dinara, a depozit je 1,7 miliona dinara. Rok otkupa dokumentacije je 2. jun, a rok za prijavljivanje je 3. jun. Pre nekoliko meseci, Upravni odbor „Radio Pirot“ je uradio novu sistematizaciju radnih mesta i na zahtev osnivača SO Pirot smanjio broj zaposlenih sa 11 na 6. Ovaj medij raspolaže i sopstvenim poslovnim prostorom od sto kvadrata u samom centru grada. Ovo je inače, jedini neprivatizovani medij u Pirotu. Smanjenjem broja zaposlenih pojavili su se potencijalni kupci koji su zainteresovani za aukcijsku prodaju. Prema informacijama „Blica“ javila su se tri zainteresovana kupca, po jedan iz Pirotu i Niša i jedan iz inostranstva.

Istovremeno, kako su mediji preneli, lokalna Televizija Valjevo dobila je zastupnika državnog kapitala tek u maju, iako je sa bivšim vlasnikom tog medija, Slobodanom Pavlovićem iz Urovaca kod Obrenovca, Agencija za privatizaciju raskinula kupoprodajni ugovor zbog neispunjavanja obaveza još 28. marta ove godine. Televiziji Valjevo preti gašenje zbog duga od pet miliona dinara, prenosi „Blic“. Iznos ovog duga, po svemu sudeći, nije konačan, budući da nove tužbe pristižu na adresu televizije. Informativni program ovaj medij ne emituje od kraja prošle godine, a nedavno je televizija ostala bez signala kada je bivši urednik, Aleksandar Ranković, na osnovu izvršne presude za neisplaćene zarade i doprinose, zaplenio deo studijske opreme za emitovanje programa. Ranković je zaplenjenu opremu vratio kada mu je bio isplaćen deo zarada, da bi krajem maja ponovo zaplenio montažnu jedinicu zbog preostalog duga. Najavljeno je da će još troje bivših radnika, sa sudskim izvršiteljima i uz asistenciju policije, takođe doći da plene opremu zbog neisplaćenih zarada. Privremeni zastupnik kapitala, Branko Trifunović iz Arandjelovca, pokušao je da se dogovori sa bivšim radnicima da opremu samo popišu i sačekaju dok se ne steknu uslovi za isplatu zaostalih zarada, ali su oni to odbili.

U Pančevu, predsednik Skupštine ovog grada, Tigran Kiš, izjavio je da su on i gradonačelnica, Vesna Martinović, uputili pismo državnim institucijama u kojem ih obaveštaju da je Gradska uprava zainteresovana da kupi većinski paket akcija lokalnog nedeljnika „Pančevac“, preneo je „Blic“. Tigran Kiš je objasnio da će, 25. maja, Agencija za privatizaciju ponuditi akcije „Pančevca“ na prodaju na berzi u Beogradu i istakao da je povodom toga sazvaio vanrednu sednicu gradske skupštine, koja će biti održana 21. maja. Nedeljnik „Pančevac“ prodat je februara 2008. godine lozničkom biznismenu Dobrosavu Markoviću, koji je ponudio 2,2 miliona evra na licitaciji. Agencija za privatizaciju odredila je da se cena plati u šest rata, ali je Marković platio samo jednu, pa je ugovor raskinut.

Navedene vesti ukazuju na neophodnost sistemskog rešenja problema u vezi sa privatizacijom javnih, ali i bivših društvenih medija u Srbiji. Problem u Valjevu podseća na situaciju u Somboru, u kome je Radio Sombor, pune tri godine nakon poništaja privatizacije, tokom kog perioda je njime upravljala država preko zastupnika državnog kapitala, zbog neplaćenih računa ostao i bez struje. Činjenica da na aukcijama nema zainteresovanih da kupe medije, kao i da se već zaključeni privatizacioni ugovori često raskidaju zbog neispunjenja ugovornih obaveza od strane kupaca, ukazuje na ozbiljne poremećaje na medijskom tržištu. Pokušaj da se potencijalni investitori privuku optimizacijom poslovanja i smanjenjem broja zaposlenih, kao u slučaju „Radio Pirota“, samo je jedno od mogućih, ali ipak parcijalno rešenje. Ključni problem koji investitore obeshrabruje za ulaganje u medijski sektor, čini se da je ipak prevelik broj medija, posebno elektronskih, nerazvijeno tržište oglašavanja, pre svega u unutrašnjosti Srbije, i netransparentan i diskriminatorски pristup

državnoj pomoći. Sve je izvesnije da, dok država ne bude ponudila stimulatívne mere za konsolidaciju tržišta i dok ne bude uredila i učinila pravičnijim i transparentnijim procedure po kojima dodeljuje državnu pomoć medijskom sektoru i podstíče medijske sadržaje od javnog interesa, problemi i neprivatizovanih javnih medija, ali i već privatizovanih i komercijanih medija, neće biti rešeni. U odsustvu takvih rešenja, pojedine lokalne samouprave opredeljuju se za održavanje neposrednog vlasničkog učešća u medijima, kao u slučaju Pančeva i lista „Pančevac“. Ovo ne samo da je u direktnoj suprotnosti sa odredbama važećeg Zakona o javnom informisanju, koji izričito predviđa da država i teritorijalna autonomija, ni posredno, ni neposredno, ne mogu biti vlasnici medija, već unosi i dodatnu sumnju u spremnost lokalnih samouprava da će, u situaciji kad su neposredni vlasnici pojedinih medija, svoju, Zakonom o lokalnoj samoupravi utvrđenu obavezu da se staraju o javnom informisanju od lokalnog značaja i da obezbede uslove za javno informisanje, vršiti na nediskriminatoran način.

VII ZAKLJUČAK

Većina problema sa kojima se medijska scena u Srbiji suočava već godinama, ponavlja se i ovog meseca. Zakon o javnom informisanju i njegove odredbe kojima se zabranjuje ograničavanje slobode javnog informisanja, ograničavanje slobodnog protoka ideja, informacija i mišljenja, vršenje bilo kakvog fizičkog ili drugog pritiska na medije i njihovo osoblje i uticaja podesnog da ih omete u obavljanju posla, pokazuju se kao nedovoljne u praksi. Ovo posebno u svetlu kaznene politike i prakse sudova koja je nedopustivo blaga u odnosu prema onima koji te slobode ugrožavaju. Čini se da je i politička volja da se stvari menjaju u ovom trenutku ograničena na donošenje Medijske strategije, koje je sada već neminovno, što svakako jeste korak u dobrom pravcu, ali i da u implementaciji propisa koji su već na snazi nedostaje proaktivan pristup države i njenih organa. Ovo se ogleda u činjenici da država nastavlja da probija rokove koje je sama sebi postavila, kao u slučaju kašnjenja sa izborom članova Saveta RRA, ili u nedopustivo pasivnom odnosu prema obavezama predviđenim Zakonom o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, na koji Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti ponovo ukazuje. Takođe, kasni se i sa rešavanjem tarifnih sporova između kolektivnih organizacija za zaštitu autorskog i srodnih prava, koja činjenica medije ostavlja u situaciji da godinu i po dana nakon usvajanja novog Zakona o autorskom i srodnim pravima, naknade i dalje plaćaju po starim tarifama, čija je nesrazmernost i nepravičnost i bila razlog da se zakon 2009. godine promeni i da se predvidi novi, i dalje u praksi neostvaren princip, po kome se o tarifama pitaju i korisnici, a ne jedino i isključivo kolektivne organizacije. Povrh svega ovoga, mediji i

to posebno regionalni i lokalni, nastavljaju da propadaju, što usled činjenice da je broj takvih medija, posebno radio i TV stanica, prevelik, a tržište oglašavanja oskudno i nerazvijeno, to posebno i usled činjenice na koju bi država svakako mogla da utiče - netransparentnog i diskriminatorskog pristupa državnoj pomoći. Ova pomoć po pravilu se usmerava u medije u državnoj svojini i u poslušne i lokalnim vlastima bliske privatne medije, na način koji ozbiljno utiče na ostvarivanje medijskih sloboda, narušava konkurenciju i obeshrabruje potencijalne investitore. Umesto da se ovaj problem rešava tako što bi se pristup medijima dragocenoj državnoj pomoći regulisao na dosledan, transparentan i nediskriminatoran način, lokalne vlasti u čitavom nizu gradova u Srbiji odlučuju se za zadržavanje vlasničkog učešća u medijima i njihovo direktno budžetsko finansiranje, zadržavajući i ojačavajući istovremeno i mehanizme političkog uticaja i kontrole nad uređivačkom politikom takvih medija, gušeći na taj način i ograničavajući slobodu izražavanja.